

Inhoudsopgave Katern Werken aan Sociale Veiligheid

1	Inleiding	7
	Leeswijzer	8
2	Wat verstaan we onder pesten?	9
3	Pesten: een complex groepsproces	11
4	Onderzoek naar effectiviteit van anti-pestprogramma's	13
5	De Vreedzame School en de aanpak van pesten	15
6	De Veiligheidsthermometer	17
	6.1 Het instrument	17
	6.2 Hoe af te nemen?	18
	6.3 Welke resultaten krijg ik?	19
	6.4 Wat doe ik met de resultaten?	20
	6.5 De Veiligheidscommissie	21
7	Aanbevelingen voor het voorkomen van pesten	25
	7.1 Draag een expliciete sociale en morele norm uit	25
	7.2 Maak van de klas een gemeenschap	25
	7.3 Maak ook van de school een gemeenschap	26
	7.4 Investeer in de relatie met de leerlingen	27
	7.5 Inzet van coöperatieve werkvormen	28
	7.6 Maak leerlingen medeverantwoordelijk: ook bij pesten	33
	7.7 Bekrachten van gewenst gedrag: opstekers	33
8	Regels in de school en in de klas	35
	8.1 Een grondwet in de school	35
	8.2 De grondwet: het opstellen van basisregels	35
	8.3 De grondwet introduceren in school	36
	8.4 Groepsregels	37
	8.5 Omgangsafspraken in de groep	37
	8.6 Aanleren en handhaven van regels	39
	8.7 Bij het overtreden van de regels: zinvol straffen	40
9	Toezicht	43
	9.1 Het belang van toezicht	43
	9.2 Kenmerken van goed toezicht	43
	9.3 Nadere analyse van gedrag in 'vrije' situaties	44
	9.4 Suggesties om ongewenst gedrag in 'vrije' situaties te voorkomen	44
	9.5 Een praktijkvoorbeeld van een 'vreedzaam' schoolplein	47
10	Commissies van leerlingen	51
11	Ingrijpen bij plagen	53
12	Ingrijpen bij pesten: de oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)	55
	12.1 Inleiding	55
	12.2 Inzet van leiders (populaire leerlingen) in de groep	55
	12.3 De oplossingsgerichte pestaanpak	55
	STAP 1: Gesprek met het gepeste kind	57
	STAP 2: Gesprek met de steungroep	58
	STAP 3: Een tweede gesprek met de gepeste leerling	59
	STAP 4: Een tweede gesprek met de steungroep	59
	12.4 Ouders op de hoogte brengen	60
	12.5 Mogelijke vervolgacties	61
13	Digitaal pesten	63
	13.1 Inleiding	63
	13.2 Digitaal burgerschap	63
	13.3 Aandacht voor sociale media in de groep	64
	13.4 Actie ondernemen bij signalen voor digitaal pesten	65
	13.5 Alert zijn op signalen	65
	13.6 Lessuggesties rondom digitaal communiceren en pesten	66

	Activiteit 1: Hoe communiceren we in onze groep online?	67
	Activiteit 2: Voor- en nadelen van onzichtbaar zijn op internet	70
	Activiteit 3: Afspraken maken over online communiceren	71
	Activiteit 4: Debat	72
	Activiteit 5: Pesten en digitaal pesten	73
	Activiteit 5: Wat kun je doen als je online gepest wordt?	74
	Activiteit 6: Filmpjes van Mr. Right en MediaMovies	75
	Activiteit 7: WhatsApp-spel	76
	Activiteit 8: In gesprek aan de hand van een verhaal	78
14	Herstelrecht	81
15	Schorsing en verwijdering	83
16	Het veiligheidsplan	85
	16.1 Veiligheidsbeleid van scholen	85
	16.2 Beleid t.a.v. sociale veiligheid	85
	16.3 Coördinator pesten	87
17	Rol van de ouders	89
	Inleiding	89
	Ouders betrekken bij het veiligheidsbeleid	89
	Signalen altijd serieus nemen	89
	Samen verantwoordelijk	90
	Kinderen regie geven	90
	Pesten , plagen en conflict	91
	Dialogo met ouders over pesten en sociale veiligheid	91
18	Extra lessen over veiligheid en pesten	93
	18.1 Inleiding	93
	18.2 Vernieuwde en aangepaste lessen	93
	Groep 3 - Les 2: Regels in onze groep – AANGEPASTE LES	97
	Groep 4 - Les 2: Regels in onze groep – AANGEPASTE LES	103
	Groep 5 - Les 2: Regels in onze groep – AANGEPASTE LES	109
	Groep 6 - Les 2: Regels in onze groep – AANGEPASTE LES	115
	Groep 7 - Les 2: Regels in onze groep – AANGEPASTE LES	121
	Groep 8 – Les 2: Kritisch denken over onze regels – AANGEPASTE LES	127
	Groep 3 - Les 9A: Je fijn voelen – NIEUWE LES	133
	Groep 4 - Les 9A: Je veilig voelen – NIEUWE LES	137
	Groep 3 - Les 7: STOP! HOU OP! - AANGEPASTE LES	141
	Groep 4 - Les 9: Pesten en plagen - AANGEPASTE LES	147
	Groep 5 - Les 9: Pesten en plagen – AANGEPASTE LES	153
	Groep 6 - Les 9: Pesten en plagen – AANGEPASTE LES	159
	Groep 7 - Les 9: Pesten en plagen – AANGEPASTE LES	165
	Groep 8 - Les 9A: Omgaan met elkaar online – NIEUWE LES	171
	Extra les voor groep 5-6-7-8 - De veiligheid in onze groep – NIEUWE LES	179
Literatuur		185
Bijlagen		187
	Formulier Verslag steungroep	187
	Stappenplan Oplossingsgerichte Pestaanpak	188
	Format en voorbeeld Beleidsplan Sociale Veiligheid	189